

Syöpäjärjestöjen eduskuntavaalitavoitteet

1

Tarvitaan kansallinen syöpästrategia ja sairauksia ehkäisevä tarttumattomien sairauksien ohjelma

Suomen tulee laatia kansallinen syöpästrategia vahvistamaan potilaiden välistä yhdenvertaisuutta ja parantamaan kustannustehokkaiden hoitojen oikeudenmukaista saatavuutta. Syöpästrategian tulisi kattaa syövän diagnostiikka, syöpäseulonnat, hoito, potilaiden kuntoutumisen tuki ja psykososiaalinen tuki sekä syöpätutkimus.

Syöpästrategian tarvetta korostaa jatkuvasti kasvava syöpämäärä ja paine kustannusten kasvulle. Strategiaa tarvitaan myös vahvistamaan EU:n syövän torjuntasuunnitelman kansallista toteuttamista ja yhtenäistämään syövän

eri vaiheiden kansallisia suosituksia osaksi sote-järjestelmää.

Syövällä on yhteiset riski- ja suojatekijät muiden merkittävien kansansairauksien kanssa. Hyvin suuri osa kansansairauksista olisi ehkäistävässä, syövästä noin 40 %. Sairauksien ehkäisemiseksi tarvitaan määrätietoisia toimia politiikan eri sektoreilla sekä päätösten terveysvaikutusten huomioimista. Tätä työtä ohjaamaan tarvitaan kansallinen tarttumattomien sairauksien ohjelma.

Tarvittavia toimenpiteitä:

- Laaditaan kansallinen syöpästrategia ohjaamaan syövän diagnostiikkaa ja hoitoa.
- Laaditaan poikkihallinnollinen tarttumattomien sairauksien ohjelma ohjaamaan kansansairauksien ehkäisyä.

2

Potilaiden välistä eriarvoisuutta on vähennettävä

Syöpä voi aiheuttaa sairastuneelle kohtuuttomia taloudellisia tilanteita niin suorien kustannusten kuin taloudellisten menetysten vuoksi. Asiakasmaksujen, lääkekulujen ja matkakulujen yhteistaakka voi viedä merkittävän suuren osan pienituloisen potilaan tuloista. Ongelmia kärjistää se, että maksukattojen omavastuut nollautuvat aina kalenterivuoden vaihteessa.

Yksi potilaiden kokema eriarvoisuus liittyy kuntoutumisen

tukeen, joka osalla potilaista toteutuu hyvin osana hoitoja, kun taas osa jää käytännössä täysin vaille tukea. Kuitenkin syövällä ja syöpähoidoilla on usein merkittäviä vaikutuksia työ- ja toimintakykyyn.

Palliativisen hoidon ja saattohoidon laadussa ja saatavuudessa on paljon eriarvoisuutta. On kestävätilanne, että kaikki tarvitsijat eivät saa apua kipuihinsa tai laadukasta hoitoa elämän viimeisillä hetkillä.

Tarvittavia toimenpiteitä:

- Lisätään terveydenhoitopalvelujen maksuttomuutta. Vähennetään kansalaisten suoria terveydenhuollon maksuja liittyen palveluihin, matkoihin, lääkkeisiin ja välineisiin.
- Yhtenäistetään terveydenhuollon asiakasmaksujen, lääkekustannusten ja matkakulujen maksukatot yhtenäiseksi maksukatoksi, jonka sisällä seurataan eri kustannusten kertymistä. Omavastuun taso sidotaan takuueläkkeen suuruuteen.
- Eri maksukattojen omavastuut jaksotetaan useaan erään vuoden sisällä.
- Syövän varhaistoteamisen ja hoidon yhdenvertaisuuden vahvistamiseksi varmistetaan Kansallisen ja alueellisten syöpäkeskusten (FICAN) riittävä rahoitus.
- Kuntoutus- ja terapiapalvelujen saatavuutta ja palveluprosesseja parannetaan.
- Kuntoutuspalvelujen rahoitusjärjestelmät eivät saa luoda esteitä sille, mitä palveluja potilas voi saada. Rahoituksen monikanavaisuutta aletaan purkaa.
- Varmistetaan saattohoidon ja palliativisen hoidon riittävät resurssit ja henkilöstön osaaminen mm. täydennyskoulutuksella.
- Tehdään Elämän loppuvaiheen hyvä hoito -työryhmän esittämät lainsäädäntömuutokset palliativisen hoidon ja saattohoidon osalta.

3

Tavoitteena yhdenvertainen ja vaikuttava lääkehoito

Suomalainen lääkkeiden käyttöönotto- ja rahoitusjärjestelmä on pirstaleinen sekä avohoidon että sairaalalääkkeiden osalta. Kustannusvaikuttavuuden arviointi ei aina ole yhtenäistä, nopeaa ja laadukasta eikä lääkkeiden käyttöönotto siksi kohtele potilaita oikeudenmukaisesti.

Kustannusvaikuttavat lääkkeet tulisi saada nopeasti käyttöön potilaille, jotka niistä hyötyvät, ja ne lääkkeet, joiden kustannusvaikuttavuus ei ole riittävä, poistaa käytöstä tai jättää ottamatta käyttöön. Avohoidon korvauspäätösten ja sairaalalääkkeiden käyttöönotto-

päätösten kriteeristön tulee turvata modernien kustannusvaikuttavien lääkkeiden yhdenmukainen käyttö.

Nykytilanne voi potilaiden näkökulmasta aiheuttaa eri-arvoisuutta ja hoidon kannalta epätarkoituksenmukaisia tilanteita. Syövänhoidon osalta haasteita järjestelmälle aiheuttaa hoitojen nopea kehitys, mukaan lukien yhä yksilöllistyvämpi lääkehoito. Lääkkeiden käyttöä tulee määrittää sairaus ja sen kustannusvaikuttava hoito, ei asuinpaikka, varallisuus tai se, hoidetaanko potilasta kotona vai sairaalassa.

Tarvittavia toimenpiteitä:

- Sairaalalääkkeiden arviointia, hintaneuvotteluja ja käyttöönottopäätöksiä koskevat prosessit yksinkertaistetaan ja yhtenäistetään kansallisesti. Arvioinnin laatu, hintaneuvottelujen tuloksellisuus, päätöksenteon nopeus ja lääkkeiden kansallisesti yhtenäinen käyttö varmistetaan arviointi- ja päätöksentekoelementtien riittävillä resursseilla.
- Lääkkeiden oikeudenmukaisen saatavuuden turvaamiseksi ja lääkekustannusten pitämiseksi kohtuullisina avo- ja sairaalalääkkeiden kustannukset siirretään samaan budjettiin muiden terveydenhuollon kustannusten kanssa.
- Uusien ja kalliiden lääkkeiden kohdalla siirrytään nykyistä suurempiin hankintarenkaisiin, jotta voidaan varmistaa lääkkeiden kustannustehokas käyttöönotto.
- Lääkkeitä koskevien arviointi- ja hintatietojen avoimuutta lisätään.

4

Tutkimuksen rahoitus ja tutkimuksenteon edellytykset kuntoon

Laadukas tutkimus on välttämättömyys terveydenhuollon ja hoitojen kehittämiseksi ja kansanterveyden edistämiseksi. Eri hoitoja ja lääkkeitä vertaileva kliininen tutkimus mahdollistaa myös terveydenhuollon kustannusvaikuttavuuden parantamisen. Tutkimusta tarvitaan myös oikeudenmukaisen ja tietoon pohjautuvan politiikan

tekemiseksi. Tutkimusrahoituksen matala taso uhkaa näitä tavoitteita.

Julkisen rahoituksen vähäisyys näkyy esimerkiksi siinä, että terveyden edistämistä, hoitojen vaikuttavuutta tai potilaiden vointia tutkitaan aivan riittämättömästi. Myös kliinisen tutkimuksen edellytykset ovat vaarassa.

Tarvittavia toimenpiteitä:

- Nostetaan tutkimus- ja kehitysinvestoinnit (TKI) neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta.
- Vahvistetaan Suomen Akatemian ja sektoritutkimuslaitosten, kuten THL:n ja Suomen Syöpärekisterin, rahoitusta.
- Lisätään tutkijalähtöisen kliinisen tutkimuksen rahoitusta ja tutkimuksenteon edellytyksiä, kuten infrastruktuuria ja tietovarantojen saatavuutta.
- Varmistetaan lainsäädännöllä sekä nykyistä paremmalla rahoituksella yliopistosairaaloiden mahdollisuus toteuttaa tutkimusta ja opetusta.
- Lisätään vertailevaa tutkimusta erilaisten syöpähoitojen kustannusvaikuttavuudesta sekä hoitopäätöksiä.

Maailman terveysjärjestön (WHO) mukaan ilmastonmuutos on aikamme suurin terveysriski. Ihmisten terveyden suojelemiseksi on välttämätöntä hillitä ilmastonmuutosta. Suomelta ja EU:lta tarvitaan vahvaa ilmasto- ja politiikkaa ja sitoutuneisuutta ilmastonmuutoksen pysäyttämiseen. Ilmastonmuutos osuu vakavimmin erilaisiin haavoittuvimpiin ihmisryhmiin, kuten potilaisiin,

vanhuksiin ja vähävaraisiin. On tärkeää varautua ilmastonmuutoksen vaikutuksiin.

Monet asiat edistävät samanaikaisesti ihmisten terveyttä ja maapallon kantokykyä. Näiden toteuttamiseksi tarvitaan poliittisia päätöksiä ja rakennetason muutoksia.

Tarvittavia toimenpiteitä:

- Sitoudutaan pysäyttämään ilmaston lämpeneminen korkeintaan 1,5 asteeseen suhteessa esiteolliseen aikaan.
- Varaudutaan ilmastonmuutoksen vaikutuksiin eri sektoreilla, kuten sosiaali- ja terveydenhuollossa. Huomioidaan erityisesti ilmastonmuutoksen vaikutukset haavoittuvimpiin ihmisryhmiin.
- Panostetaan liikkumisen kestävyteen. Varmistetaan ympäristöystävällisten ja terveellisten liikuntamuotojen, kuten kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen, saatavuus ja turvallisuus.
- Parannetaan ravitsemuksen terveellisyyttä ja ekologista kestävyttä. Otetaan käyttöön terveysperusteinen vero. Huomioidaan ravitsemuksen terveellisyys julkisesti tuetuissa aterioissa.
- Vähennetään tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä. Tiukennetaan lainsäädäntöä ja varmistetaan, että kaikki uudet tuotteet ovat riittävän sääntelyn piirissä. Kiristetään tupakkaveroa, parannetaan lopettamisen tuen palveluja sekä varmistetaan lasten ja nuorten oppimis- ja vapaa-ajan ympäristöjen nikotiinittomuus.
- Kiristetään alkoholin verotusta. Alkoholin saatavuutta ei lisätä.
- Ehkäistään luontokatoa ja varmistetaan lähiluonnon riittävyys ja monimuotoisuus.

Lisätiedot:

yhteiskuntasuhteiden päällikkö

Sini Terävä

sini.terava@cancer.fi

050 513 5083

Syöpäjärjestöt